

Şekerli Yiyecekler Neden Bazen Dişlerimizi Ağrıtır?

Yemeyi sabırsızlıkla beklediğiniz bir tatlı önünüze geldiğinde, ilk ısırıkta deneyimlediğiniz umulmadık ve keskin bir acı tüm hevesinizi kaçırabilir. Bu acı, dişlerinizi oluşturan katmanların en az birinde işlerin pek de yolunda gitmediğinin göstergesi olabilir.

Dişlerimizin genel yapısı, üç ana katman hâlinde özetlenebilir. Dişin en dışında sert bir katman olan mine bulunurken en içte pulpa ya da diş özü adı verilen, kan damarlarını ve sinirleri içeren bir katman yer alır. Bu iki katmanın arasındaysa dentin bulunur. Dentin katmanı hayli sert yapıda olsa da minenin aksine gözeneklidir. Ayrıca diş özünden minenin alt bölümüne uzanan, tübül ya da tüpçük olarak adlandırılan sıvı dolu mikroskobik yapılar içerir.

Diş minesi insan vücudundaki en sert yapıdır. Buna karşın dişlerin sıkılması ya da gıcırdatılması; çürüklerin

ortaya çıkması gibi durumlarda zarar görebilir. Diş minesinin aşınması ya da zarar görmesi durumunda, dentin katmanı ve içindeki tübüller açığa çıkabilir. Açığa çıkan dentin

ve tatlı yiyecek gibi iki etkenin ozmoz olayıyla bir araya gelmesi bazen ağrıyı kaçınılmaz kılar.

Ozmoz, su gibi çözücü maddelerin seçici geçirgen yapıdaki bir engeli aşmasıdır. Engelin kısmi geçirgenliği sayesinde, sınırın iki tarafındaki farklı derişime sahip çözümlerden seyreltik bölgedeki çözücünün bir bölümü derişik tarafa kendiliğinden geçiş yapar. Böylece enerji harcanmadan iki taraf arasındaki derişim farkı dengelenir.

Bu noktada, tatlıyı ısırdığınız ana geri dönelim. Açığa çıkan dentin katmanı ile etkileşime giren bu yiyecek, yüksek oranda çözünmüş şeker molekülleri nedeniyle derişik bir çözelti içerir. Çözeltinin dentine temas etmesi sonucu, açığa çıkmış dentin yüzeyi seçici geçirgen bir engel işlevi görür. Dentinin tübüllerindeki sıvının bir bölümü, dişin içiyle dışı arasındaki derişim farkının dengelenmesi için dişten yüksek şekerli bölgeye doğru akar. Dentinden madde eksilmesiyle diş özündeki sinirler uyarılır ve ağrı hissedilir.

Çok soğuk ya da çok sıcak yiyecekler de oldukça yaygın dentin hassasiyeti tetikleyicisidir. Bu yiyecekler, sıcaklık farkı nedeniyle tübüllerdeki sıvının hacmini değiştirir. Yüksek sıcaklıkta sıvının genleşmesi ya da düşük sıcaklıkta büzülmesi diş özündeki sinirleri uyarak ağrıya neden olabilir. Öte yandan dişlerde şekerli yiyeceklerle ağrıyacak düzeyde bir hassasiyet bulunması, diş özünde hâlihazırda yeterince enflamasyon bulunma olasılığını güçlendirir. Bu da bir diş hekimine gidilmesi gerektiğinin habercisi olabilir. ■

Kaynaklar

ansiklopedi.tubitak.gov.tr/kutup/ansiklopedi/dis-problemleri
healthline.com/health/dental-and-oral-health/why-do-my-teeth-hurt-when-i-eat-sweets
pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC3927677